

"Nihayetli emirde, bir nihayetsiz aded olmaz. Bana ver aksa'l-gayatı, tecavüzkârî bir nazdır, niyazî bir dua olmaz. اللَّهُات وَمُلْعَمَ دَدَاءِ Veya mikdare makdurat, dua mikyası kaldırmaz." İzah eder misiniz?

"Nihayetli emirde, bir nihayetsiz aded olmaz. Bana ver aksa'l-gayatı, tecavüzkârî bir nazdır, niyazî bir dua olmaz. اللَّهُات وَمُلْعَمَ دَدَاءِ Veya mikdare makdurat, dua mikyası kaldırmaz."(1)

"Nihayetli emir" sınırları ve çerçevesi âdetullah ile belirlenmiş dünya hayatı anlamına geliyor.

"Nihayetsiz aded olmaz" tabirinde ise, **"Sınırları belli olan dünya hayatında, sınırsız şeylere yer yoktur."** deniliyor.

Mesela, birisi kalkıp "Allah'ım bana sayısız araba, ev, altın ver." diye dua edemez. Çünkü bu istek sınırsız bir istektir. Oysa dünya hayatı sınırlıdır. Sınırsız istekler sınırlı olan dünya hayatında değil, sınırsız olan ahiret hayatında geçerlidir. Dünya hayatı için istenilen şeylerin dünya ölçüleri içinde istenilmesi gerekir.

Aksâ'l-ğayât, gayelerin en ilerisi, en büyüğü anlamına geliyor. Duada **"aksâ'l-ğayât,"** mutlak ve şartsız olarak kullanılırsa; insanlık camiasındaki en yüksek hedef peygamberliktir. Peygamberliğin dünyadaki en nihaî hedefi mir'acdır. Ahiretteki en yüksek arzu edilen makam ise **"şefaati uzma"** yani **"makam-ı Mahmud"**dur. İşte bunları istemek caiz değildir, sadece Resul-i Ekrem (asm)'e has bir keyfiyettir.

Özetle, duada istenilecek şeylerin makul ve ölçülü olması gerektiği ifade ediliyor. Ölçüsüzce, sınırsızca istemek, dua adabına uygun olmadığı gibi, nazlanmak ve şımarıklık olarak görülüyor.

(1) bk. *Asar-ı Bediyye, Lemeat, s. 728.*